

Kapučino s kapucinima u kapeli

Kasrolatinska riječ *cappa* 'ogrtač s kapuljačom' ostavila je brojne tragove u hrvatskome i u drugim europskim jezicima. Uz posredništvo talijanskoga *cappa* 'ogrtač s kapuljačom, kapa' i njemačkoga *Kappe* 'kapa' dala je hrvatski naziv za opće pokrivalo za glavu, *kapu*. U tome je značenju riječ u hrvatskome prvi put posvjedočena u 17. st. Moguće je da je na razvoj značenja 'ogrtač' > 'pokrivalo za glavu' utjecala sličnost s latinskom riječi *caput* 'glava'. U prenesenome značenju *kapa* označuje ono što nešto pokriva, npr. *kapa motora*, *polarna kapa*, *kapa nebeska*.

Riječ *cappa* izvorno je označavala odjevni predmet za koji je karakteristično dvoje: nosi se preko druge odjeće (ogrtač) i njime se može pokriti glava (kapuljača), što je oboje vidljivo u značenjskome razvoju izvedenica. Uz jednostavnu umanjenicu *kapica*, u hrvatskome je od *kapa* izvedena i imenica *kapuljača*, 'pokrivalo za glavu našiveno na ogrtač, kukuljica'. Regionalni je hrvatski sinonim za *kapuljača* riječ *kapuca*. Ona potječe iz njemačkoga *Kapuze*, što je pak iz talijanskoga *cappuccio* 'kapuljača', također izvedenice od talijanskoga *cappa*.

Izvedenica od talijanskoga *cappuccio* jest *cappuccino*, što je postao naziv za redovnika *kapucina*, pripadnika najmlađe grane franjevačkoga reda. *Kapucini* su odjeveni u smeđe odijelo s karakterističnom šiljastom kapuljačom, po kojoj su dobili naziv. Naziv *kapucini* prenesen je i na porodicu južnoameričkih širokonosnih majmuna. Boja majmuna *kapucina* slična je boji odijela redovnika *kapucina*. Prema boji njihova odijela nazvana je i kava s pjenicom od mlijeka *cappuccino* (čit. kapučino) po talijanskome ili *kapuciner* po bečkome receptu.

U talijanskome je od *cappa* izvedena riječ *cappotto* 'ogrtač', što je u hrvatskome dalo naziv za odjevni predmet koji se nosi preko druge odjeće za zaštitu od hladnoće, tj. *kaput*.

Još jedna talijanska izvedenica od *cappa* je *cappella*. Prvotno je ta izvedenica označavala 'mjesto za čuvanje ogrtača', tj. odnosila se na konkretnu crkvicu u Toursu, u kojoj se kao relikvija čuvao plašt sv. Martina (Sveti Martin je, prema legendi, prepolovio svoj ogrtač i pola dao prosjaku i iste noći sanjao Isusa zaogrnutoga polovicom svojega ogrtača.). Poslije se značenje riječi *cappella* proširilo i na druge crkvice i u tome je značenju ta riječ dospjela u hrvatski (*kapela*) i u druge europske jezike (usporedi njemački *Kapelle*, engleski *chapel*). Otuda i *kapelan* kao naziv za pomoćnika župnika. U kapelama su se izvodila glazbena djela bez instrumentalne pratnje, pa se takav način pjevanja naziva *a cappella*, a zborovođa ili dirigent dobio je naziv *kapelnik*.

Nadamo se da ćete se sjetiti ove rasprave kad s *kapom* udete u kafić koji ima pogled na *kapelu* koju održavaju *kapucini*. U tome kafiću možda ćete popiti *kapučino* ili *kapuciner*, a servirat će ga osoblje u *kaputićima* s *kapuljačom*. Naravno, još je bolje ako u kafiću goste zabavlja i zbor čiji je *kapelnik* uvježbao pjevače da *a cappella* pjevaju popularne pjesme.